

Του Βασίλη Ρεκούζα

Αναπληρωτή
συντονιστή του
Συνδέσμου Εταιρειών
Συμβούλων Μάνατζμεντ
(ΣΕΣΜΑ) και προέδρου
και διευθύνοντος
συμβούλου της
ΣΤΟΧΑΣΙΣ Σύμβουλοι
Επιχειρήσεων Α.Ε.

«Η αναπτυξιακή προοπτική της χώρας και ο ρόλος των εταιρειών συμβούλων επιχειρήσεων»

Η άμεση εφαρμογή ενός αναπτυξιακού προγράμματος με μείγμα δημόσιων επενδύσεων και ιδιωτικών έργων πρέπει να αποτελεί άμεση προτεραιότητα του ελληνικού κράτους τη δεδομένη χρονική συγκυρία. Το ολοένα μειούμενο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και η αυστηρή πολιτική δημοσιονομικής προσαρμογής αποτελούν σημαντικούς ανασχετικούς παράγοντες στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας.

Μόνη διέξοδο για την ανάκαμψη αποτελεί η εφαρμογή αναπτυξιακού προγράμματος, το οποίο θα υλοποιηθεί με τα κονδύλια που είναι σήμερα διαθέσιμα από το ΕΣΠΑ και που σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται να παραμένουν αδιάθετα ή να απορροφώνται με αργούς ρυθμούς. Με τον τρόπο αυτόν θα υπάρξουν ορισμένες άμεσες πρώτες επιτυχίες που θα συμβάλουν αποφασιστικά στην αντιστροφή του οικονομικού κλίματος και στη βιώσιμη ανάπτυξη.

Οι ελληνικές εταιρείες συμβούλων επιχειρήσεων είναι σε θέση να υποστηρίξουν την άμεση εκπόνησή του, όχι απλώς σε επίπεδο σχεδιασμού αλλά και σε επίπεδο προτάσεων για την άμεση θεσμική κατοχύρωση της υλοποίησής του. Επίσης διαθέτουν την τεχνολογία να παρουσιάσουν εξειδικευμένα μέτρα και ενέργειες ανά προτεινόμενη πολιτική, μέτρο ή δράση.

Ειδικότερα, όσον αφορά τον **ιδιωτικό τομέα**, άμεση προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στη μεγέθυνση των ελληνικών επιχειρήσεων, οι οποίες στη συντριπτική πλειονότητά τους είναι ατομικές, πολύ μικρές ή μικρές. Το γεγονός αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία περισσότερης μισθωτής εργασίας, αύξηση της παραγωγικότητας και ταυτόχρονη βελτίωση του ισοζυγίου εισαγωγών - εξαγωγών.

Στην κατεύθυνση αυτή απαιτείται η άμεση αναπροσαρμογή των ενεργειών για τη βελτίωση του επενδυτικού κλίματος που εντοπίζονται σε **δύο βασικές κατευθύνσεις**:

α. Θεσμικές προσαρμογές για τη στήριξη της επιχειρηματικότητας, με έμφαση όχι μόνο στους φραγμούς εισόδου και στις διαδικασίες αδειοδότησης, αλλά και στην ομαλή διαρκή επιχειρησιακή λειτουργία (θεσμοθέτηση επιχειρηματικής εγκατάστασης και επέκτασης, απλοποιήσεις φορολογικού συστήματος, καθημερινές διαδικασίες διοικητικού χαρακτήρα - ασφαλιστικές, επιθεώρησης εργασίας, διακίνησης αγαθών κτλ., ανανεώσεις - αδειοδοτήσεις επεκτάσεων, ένδικες διεκδικήσεις απαιτήσεων κτλ.).

β. Προσανατολισμός κινήτρων, χρηματοδότησης και χρηματοδοτικών ενισχύσεων (επιχορηγήσεις, φορολογικά κίνητρα) σε συγχρονισμό με τον επιχειρηματικό χρόνο αποφάσεων και υλοποίησης των επενδύσεων.

Όσον αφορά την **πρώτη κατεύθυνση**, οι άμεσες δράσεις για γρήγορα αποτελέσματα εκτιμάται ότι πρέπει να ενισχύουν τις τάσεις που διαμόρφωσαν τη λειτουργία επιχειρηματικότητας, για παράδειγμα άμεση θεσμοθέτηση επιχειρηματικών περιοχών - για μεταποίηση, τουρισμό - όπου έχει ήδη παρατηρηθεί μέτρια ή μεγάλη επιχειρηματική εγκατάσταση και υλοποίηση έργων βελτίωσης της λειτουργίας τους.

Για το παραπάνω παράδειγμα απαιτείται αποτύπωση περιοχών και προσδιορισμός δράσεων, συμφωνία με τον εθνικό χωροταξικό σχεδιασμό, προτεινόμενες θεσμικές προσαρμογές και πλαίσιο των βασικών έργων, καθώς επίσης και χρηματοδότηση. Μια τέτοια ενέργεια δεν θα ξεπερνούσε τις 45-60 ημέρες, ανά περιοχή, για την ολοκλήρωσή της. Θα μπορούσαν να επιλεγούν ορισμένες περιοχές-πιλότοι, όπως οι υφιστάμενες άτυπες βιομηχανικές περιοχές σε Οινόφυτα, Κορωπί, Ασπρόπυργο - Ελευσίνα και οι ΒΕΠΕ στον άξονα της Εγνατίας, όπως και τουριστικές περιοχές, σε συνδυασμό με τα προτεινόμενα έργα στα νησιά.

Παράλληλα πρέπει να ενισχυθούν μεγάλες παρεμβάσεις-επιχειρηματικές πρωτοβουλίες που δημιουργούν μόχλευση επιχειρηματικότητας, πιθανώς σε επιλεγμένους τομείς. Η μόχλευση

της επιχειρηματικότητας για τον τουρισμό σχετίζεται με την ανάπτυξη μεγάλων μονάδων ή ολοκληρωμένων παρεμβάσεων, όπου ήδη λειτουργεί και χρειάζεται μόνο πρόβλεψη για τις απαραίτητες προσαρμογές.

Στη μεταποίηση απαιτείται η λειτουργία 2-3 μεγάλων μονάδων (μυσαίων για τα ευρωπαϊκά δεδομένα) εξαγωγικού χαρακτήρα, οι οποίες θα αποτελέσουν κινητήριες δυνάμεις της επιχειρηματικής μόχλευσης. Η εγκατάσταση και λειτουργία αυτών των μονάδων σε ήδη διαμορφωμένες περιοχές (π.χ. ευρύτερη Θεσσαλονίκη) εκτιμάται ότι πρέπει να αποτελέσει σημείο ειδικής διαπραγμάτευσης της χώρας με εκηρωσώπους ευρωπαϊκών επιχειρήσεων και να τύχει των ειδικών κινήτρων για την υποστήριξη της βιωσιμότητας ως ύψιστης σημασίας.

Στον πρωτογενή τομέα και στη μεταποίηση, όπως και στη βιομηχανία τροφίμων και ποτών, εκτιμάται ότι οι τάσεις μεταστροφής και υποκατάστασης εισαγωγών πρέπει να αποτελέσουν τη μεγαλύτερη προτεραιότητα. Στην κατεύθυνση αυτή πρέπει να επιλεγεί η αναπροσαρμογή του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης σε συνδυασμό με την εφαρμογή των προγραμμάτων Ολοκληρωμένης Αγροτικής Ανάπτυξης.

Όσον αφορά τις κατευθύνσεις ενέργειας και περιβάλλοντος εκτιμάται ότι πρέπει να ενισχυθούν οι τάσεις εξωστρέφειας και διεθνών συνεργασιών ειδικότερα σε θέματα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Στη **δεύτερη κατεύθυνση** προτείνεται να προσαρμοστεί η παροχή επενδυτικών κινήτρων στην επιχειρηματική ανάγκη και όχι στη λειτουργία και στο πλαίσιο των μηχανισμών εγκρίσεων. Την παραπάνω επιλογή προτείνεται να συνδράμει ουσιαστικά η τραπεζική χρηματοδότηση και η πρόσβαση των επιχειρήσεων σε κεφάλαια, πολλά από τα οποία έχουν ήδη λάβει ευρωπαϊκή ή κρατική επιδότηση (τραπεζικά, υφιστάμενα ventures capitals κτλ.). Στην κατεύθυνση αυτή προτείνεται σειρά αμέσων ενεργειών και μέτρων, όπως:

- Προσαρμογές του αναπτυξιακού νόμου στην κατεύθυνση της αποτελεσματικότητας και της προσέληψης σημαντικών επενδύσεων που ήδη έχουν κατατεθεί στην αρμόδια Γενική Γραμματεία από το ΣΕΣΜΑ.
- Σύνδεση τρεχουσών επενδύσεων με φορολογικά κίνητρα και ευκολότερη πρόσβαση στα υφιστάμενα ή προτεινόμενα χρηματοδοτικά εργαλεία και πηγές.
- Διαχείριση των προγραμμάτων ενισχύσεων των υπουργείων Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και Αγροτικής Ανάπτυξης, με την υποστήριξη-συνεργασίας των τραπεζών και των εταιρειών συμβούλων, ανά περιοχή και πρόγραμμα, στην κατεύθυνση δέσμευσης των τραπεζών για την παρεχόμενη από αυτές χρηματοδότηση.
- Ενίσχυση της χρηματοδότησης (π.χ., ως 60.000 ευρώ) των τοπικών (εκτός Αττικής και Θεσσαλονίκης) μικρών επιχειρήσεων, κυρίως για επενδύσεις και εκσυγχρονισμό, στη βάση επιχειρηματικού σχεδιασμού, αξιολογιώντας και το δίκτυο των συνεταιριστικών τραπεζών (σε συνδυασμό με τις δράσεις JEREMIE και ETEAN των υπολοίπων εμπορικών τραπεζών). Στην περίπτωση αυτή ένα συνολικό κεφάλαιο, μέσω ΕΤΕπ, της τάξης των 150.000.000 ευρώ θα συνέβαλλε πολλαπλασιαστικά στις τοπικές οικονομίες, στον περιορισμό της ύφεσης και στην προσέληψη νέων επιχειρηματιών ή νέων επιχειρήσεων ή στη συνεργασία μεταξύ τους, σε περιοχές εκτός των δύο κέντρων.

Στον τομέα της **δημόσιας διοίκησης** πρέπει να εφαρμοστούν άμεσα πολιτικές που θα αποδώσουν αποτελέσματα, σε τομείς όπως:

- Επιτάχυνση του ΕΣΠΑ μέσα από την οργάνωση της τεχνικής βοήθειας για την υποστήριξη των τελικών δικαιούχων αλληλά και την ανεξαρτησία του μηχανισμού διαχείρισης και ελέγχου.
- Εκτιμάται ότι η παροχή τεχνικής βοήθειας για την ολοκλήρωση μελετών (με ενεργοποίηση των εταιρειών μελετών - ΣΕΓΜ) και η θεσμική πρόβλεψη για την επιτάχυνση των αδειοδοτήσεων (στα

πρότυπα των Ολυμπιακών Αγώνων) θα επιταχύνουν την εκτέλεση ουσιαστικών έργων, ελεγχόμενων προϋπολογισμών, συμβάλλοντας άμεσα στην απασχόληση και στην ανάπτυξη.

- Παράλληλα θα δημιουργήσει ευέλικτο πλαίσιο για την υλοποίηση των επόμενων σχεδίων (2014-2020).

- Η ελάφρυνση των ΕΥΔ από τον γραφειοκρατικό διαχειριστικό φόρτο με την ανάθεσή του στα πρότυπα των συμβούλων τεχνικής υποστήριξης, που εφαρμόστηκαν με επιτυχία στο Β' ΚΠΣ.
- Η υποστήριξη της ανάπτυξης εξαρτάται πέραν των βελτιώσεων στις δομές και στους κανόνες που αφορούν το κεντρικό επίπεδο διοίκησης, στην προσαρμογή και αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Εκτιμάται ότι η άμεση σύνδεση σειράς αρμοδιοτήτων και διαδικασιών των ΟΤΑ με αντικειμενικά και απλά κριτήρια ελέγχου και λήψης προσαρμοστικών μέτρων θα οδηγήσει άμεσα στον ορθολογισμό της αυτοδιοίκησης και στη συμβολή της στην τοπική ανάπτυξη, όπως:

- Η άμεση σύνδεση ιδίων πόρων και μέρους των ΚΑΠ (πλην ΣΑΤΑ - Επενδύσεων) με το επίπεδο μισθοδοσίας και λειτουργικών δαπανών (π.χ., 65%), πέραν του οποίου πρέπει η συγκεκριμένη αυτοδιοίκηση να επιβάλει τέλη, θα οδηγήσει στο δημόσιο έλεγχο και αυτοπεριορισμό προσλήψεων, προτεραιότητα δαπανών κτλ. ή και να προγραμματίσει-υλοποιήσει ανταποδοτικά έργα.
- Η απλοποίηση των εγγράφων και διαδικασιών με την ενσωμάτωση συστημάτων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σε τοπικό επίπεδο, από την τυποποίηση εγγράφων ως την επικοινωνία με τα ελεγκτικά κέντρα της αποκεντρωμένης διοίκησης και του Ελεγκτικού Συνεδρίου (Επιτρόπων), θα συμβάλει στην αποτροπή παρανοήσεων ή παραλείψεων και κυρίως στην αποτροπή υπερβάσεων από τους ΟΤΑ αλλά και τις ελεγκτικές αρχές, οι οποίες πολλές φορές επεμβαίνουν, πέραν των αρμοδιοτήτων τους, στη σκοπιμότητα των πράξεων.
- Η συνεργασία με τον ΣΕΠΕ για την υποστήριξη της επιτάχυνσης των διαδικασιών εφαρμογής μοντέλων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σε κάθε ΟΤΑ και Περιφέρεια θα συμβάλει ουσιαστικά στην ταχύτερη υλοποίηση έργων στην Περιφέρεια με προφανείς επιπτώσεις στην αλληλαγγαλή του κλίματος.
- Η συνεργασία για την εφαρμογή συστημάτων ηλεκτρονικών προμηθειών και διαγωνισμών, σε τοπικό επίπεδο, θα συμβάλει στην εξοικονόμηση πόρων, στη διαφάνεια και στην τοπική ανάπτυξη. Επισημαίνεται ότι το μέγεθος αυτών των έργων δεν απαιτεί μεγάλου μεγέθους σχεδιασμούς, αλλά την εφαρμογή υφιστάμενων πρακτικών και ήδη έτοιμων λύσεων.

Στον τομέα υλοποίησης των δημόσιων συμβάσεων και διαγωνισμών απαιτούνται άμεσες προσαρμογές του νομικού πλαισίου των διαγωνισμών (π.χ., θέματα ενστάσεων, χρόνος εκδίκασης), πρόληψη εμπλοκών με τη δημιουργία προτύπων διακηρύξεων απλοποιημένης μορφής και ενεργοποίηση συμβάσεων-πλαίσιο για σημαντικές ομάδες έργων και υπηρεσιών.

Ιδιωτικοποιήσεις – Στήριξη της ανάπτυξης και της απασχόλησης

Οι ιδιωτικοποιήσεις, εκτός από τη σημασία τους για τη μείωση του δημοσίου χρέους, πρέπει να συμβάλουν στον επιχειρηματικό μετασχηματισμό της Ελλάδας. Εκτιμάται ότι θα βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητα και θα αυξήσουν τις επενδύσεις και την απασχόληση. Συνεπώς πρέπει να συνδεθούν με το σύνολο των μέτρων για την ανάπτυξη, με σκοπό τη συμπληρωματική αξιοποίηση χρηματοδοτικών πηγών και πόρων.

Επομένως, εκτός από τη λειτουργία του Ταμείου Αξιοποίησης της Περιουσίας του Δημοσίου, πρέπει να επιταχυνθούν σημαντικές δράσεις που έχουν τεληματώσει για θεσμικούς κυρίως λόγους, όπως:

- Ομαδοποίηση έργων στα τομεακά και περιφερειακά Ε.Π., αξιοποιώντας μόνο τις υφιστάμενες σήμερα χρηματοδοτήσεις, σε σαφείς όμως κατευθύνσεις και τρόπους διαχείρισης, με κοινό αντικείμενο (ύδρευση-αποχέτευση, απορρίμματα, οδοποιία, αγροτική οδοποιία), ώστε να δημιουργηθούν οικονομίες κλίμακας. Από την ενέργεια μπορούν να υλοποιηθούν έργα της τάξης των 6-7 δισ. ευρώ στο σύνολο της χώρας (πέραν των οριστικών λύσεων σε χρονίζοντα θέματα), με άμεση επίδραση στο ρυθμό ανάπτυξης. Ειδικότερα:
 - Η ενέργεια μπορεί να μοχλεύσει χρηματοδοτικές πηγές λόγω του τρόπου διαχείρισης και του μεγέθους των έργων, όπως ιδιωτικά κεφάλαια, χρηματοδοτήσεις ΕΤΕπ, διαθέσιμα κεφάλαια ΕΟΧ κτλ.
 - Στο βαθμό που τη διαχείριση υλοποίησης αναλαμβάνουν έμπειροι φορείς (π.χ., ύδρευση αποχέτευση νησιών ΕΥΔΑΠ Α.Ε. – έργο σε αρχικό βαθμό εξέλιξης –, οδοποιίες – νέες ή βελτιώσεις – νησιών με συντονισμό από την Εγνατία Α.Ε.), μπορούν να δημιουργήσουν όχι μόνο τοπική απασχόληση λόγω των έργων που θα εκτελεστούν (τοπικές εργολαβίες κτλ.) αλλά να δημιουργήσουν όρους (από την πλευρά των υποδομών) βιώσιμης ανάπτυξης.
 - Επιπλέον από την εκτέλεση έργων αυτής της μορφής απαλλιάσσεται η Τοπική Αυτοδιοίκηση από σημαντικές δαπάνες, εξοικονομώντας πόρους για άλλους κρίσιμους τομείς.
 - Η ενέργεια, λόγω της κλίμακας και της καινοτομίας της, δημιουργεί «γρήγορη νίκη», θετική εξέλιξη στους πολίτες, παράδειγμα ορθολογικής αξιοποίησης πόρων, μελετώντας πολύ καλές διεθνείς πρακτικές.
- Πρόβλεψη μετεξέλιξης των προγραμματικών συμβάσεων έργων ΔΕΚΟ υπό ιδιωτικοποίηση σε συμβάσεις παραχώρησης ή ΣΔΙΤ, μετά την αποκρατικοποίησή τους, ώστε να διασφαλίζεται η συνέχεια των έργων αλλά και η ρυθμιστική δημόσια λειτουργία (π.χ., μέσω της Ε.Γ. ΣΔΙΤ, χωρίς να απαιτείται η δημιουργία νέων φορέων και δημοσίων μηχανισμών).
- Πρόβλεψη και καθορισμός του πλαισίου διαχείρισης υπηρεσιών Δημοσίου από ιδιωτικές εταιρείες (π.χ., τα συστήματα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης), υποκατάσταση ενδιάμεσων φορέων, υποστήριξη σε οικονομοτεχνικό-συμβουλευτικό επίπεδο τελικών δικαιούχων και οργανισμών κτλ.
- Η αξιοποίηση της μεγάλης δεξαμενής έργων τύπου ΣΔΙΤ του υπουργείου Εσωτερικών (περισσότερα από 150), που αφορούν κυρίως ΟΤΑ καθώς και Περιφέρειες, για τα οποία απαιτούνται κανονιστικές πράξεις και προσαρμογές θεσμικού χαρακτήρα σε συνδυασμό με τις προβλέψεις λειτουργίας της Ε.Γ. ΣΔΙΤ.